

Jätä vieraslajit rajan taa - Ohjeita matkailijoille ja internetasiakkaille

Vieraslajiasioiden neuvottelukunnan esitys

Esityksen valmistelu

Jätä vieraslajit rajan taa - Ohjeistusta matkailijoille ja internetasiakkaille –esitys on valmisteltu Vieraslajiasioiden neuvottelukunnassa asiantuntijoiden yhteistyönä. Esityksen tarkoituksena on kiinnittää huomiota matkailijan ja internetkaupan asiakkaan vastuuseen vieraslajien leviämisen estämisessä. Vieraslajiasioiden neuvottelukunta on kokouksessaan 23.3.2015 käsitellyt esitystään ja hyväksynyt sen sähköpostikokouksessa 20.4.-4.5.2015.

Maailmankaupan jatkuva vapautuminen sekä lisääntyvä matkailu ja siihen liittyvä omatoiminen eliöiden tuonti lisäävät entisestään vieraslajien leviämismahdollisuuksia. Ihmisten mukana kasvit ja eläimet sekä mikrobit ja taudinaiheuttajat pääsevät kulkeutumaan uusillekin alueille ja voivat muodostua niillä vaikeasti hävitettäväksi vieraslajeiksi.

Myös lisääntyvä lemmikkien ja kasvien internetkauppa helpottaa vieraslajien siirtymistä ja vaikeuttaa niiden leviämisen valvontaa ja hallintaa.

Älä tuo kasveja matkoilta

Vieraslajiasioiden neuvottelukunta suosittelee välttämään kasvien, siementen, hedelmien, vihannesten ja kukkien tuomista ulkomaanmatkoilta, sillä kasvitaudit ja tuholaiset voivat piileskellä näissä tuliaisissa. Tuotava kasvikin saattaa muodostua haitalliseksi vieraslajiksi, jos se pääsee leviämään luontoon. Esimerkiksi erityisen haitallisiksi vieraslajeiksi luokitellut jättiputket on tuotu Suomeen alun perin koristekasveiksi.

Pääsääntöisesti kasveja ja kasvituotteita saa tuoda EU-maista yksityishenkilönä omaan käyttöönsä vähäisiä määriä. Joillakin kasveilla on kuitenkin rajoituksia EU:n sisälläkin, jotta kasvitaudit ja tuholaiset eivät leviäisi maasta toiseen. Suomen kasvinterveysviranomaiselta (Elintarviketurvallisuusvirasto Evira) onkin syytä selvittää mahdolliset rajoitukset.

EU-maiden ulkopuolisessa tuonnissa on muistettava, että kasvinterveystodistus vaaditaan kaikilta taimilta ja ruukkukasveilta sekä joiltakin leikkokukilta, siemeniltä ja kasviksilta. EU:n ulkopuolisista Euroopan maista voi kuitenkin tuoda omaan käyttöönsä pieniä määriä kasvinterveystodistusta vaativia tuotteita

ilman todistusta (leikkokukkia saa tuoda maahan 20 kpl ilman todistusta). Ilman todistusta tuotavaksi sallittuja määriä voi tiedustella Eviran kasvinterveysyksiköstä.

Tuontikiellossa ovat esimerkiksi erityisen haitallisen vieraslajin tulipolteen isäntäkasvit (mm. omenapuut, päärynäpuut, pihlajat, orapihlajat, tuomipihlajat, tuhkapensaat ja ruusukvittenit), peruna (lähes kaikista maista), havukasvit (Euroopan ulkopuolelta) ja sitruspuut. Tulipolte on vaarallinen kasvitauti, joka tappaa mm. omenapuita. Jos tautia löytyy omenapuilta, kaikki puut tulee hävittää lähialueelta. Tautia on jo löytynyt Suomesta Ahvenanmaalta päärynän tuotantoalueilta. Tuontikiellot ja rajoitteet koskevat sekä ulkomailta itse tuotavia kasveja että kasvien tilaamista ulkomailta tai ulkomaisista verkkokaupoista.

Vältä myös lemmikkien tuontia

Vieraslajiasioiden neuvottelukunta suosittelee välttämään myös eläinten tuomista Suomeen. Tarkemmin lemmikkieläinten tuonnista ohjeistaa Elintarviketurvallisuusvirasto Evira. Esimerkiksi vuonna 2013 Suomen luonnosta tavattiin alppivesilisko, joka todennäköisesti oli juuri luontoon päästetty lemmikki ja onnistunut talvehtimaan Suomen olosuhteissa. Alppivesilisko voi levittää tauteja ja syrjäyttää luonnonvaraisia sammakkoeläimiä.

Lemmikeiksi tuodaan hyvin erilaisia eläimiä, kuten kaloja, matelijoita, sammakkoeläimiä, lintuja, nisäkkäitä ja selkärangattomia. Nämä saattavat muuttua haitallisiksi vieraslajeiksi, jos ne vapautetaan tahattomasti tai tahallisesti ja ne pääsevät karkaamaan luontoon. Myös koirien mukana voi maahamme levitä vaarallisia loisia, kuten myyräekinokokki (*Echinococcus multilocularis*). Jos ekinokokki pääsee leviämään luontoon, metsämarjat tulee keittää ennen syömistä.

Lemmikkien rekisteröintejä tai tuontilupia on haettava Evirasta tarvittaessa tapauskohtaisesti. Suomi on Euroopan neuvoston jäsenvaltiona allekirjoittanut "Lemmikkieläinten suojelua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen". Yleissopimuksesta johtuen Evira ei pääsääntöisesti myönnä tuontilupia villieläimille.

Suosi kotimaista verkkokauppaa

Nykyään lähes mitä tahansa voi ostaa internetistä, myös haitallisia vieraslajeja. Kasveja valitessa tulee kiinnittää huomiota kasvien alkuperään. Vieraslajineuvottelukunta suosittelee tilaamaan taimet tai siemenet mieluummin kotimaisista verkkokaupoista. Lisäksi on muistettava, että edellä mainitut kasvien tuontivaatimukset on huomioitava myös internetkaupassa. Etenkin uusia kasveja kotipuutarhassa kokeiltaessa on muistettava tarkkailla, etteivät puutarhakasvit pääse leviämään luontoon ja puutarhajäte on aina hävitettävä asianmukaisesti.

Lemmikkien internetkauppaa käydään myös ahkerasti. Internetin kautta ostetaan Suomeen paljon koiria ja kissoja. Lemmikkejä ulkomailta tilatessa tulee huolehtia asianmukaisista rokotuksista, lemmikkipassista ja lääkityksistä. Eksoottisten eläinten hankkimista kannattaa välttää, vaikka niitä olisikin saatavilla.

Vieraslajilainsäädäntö muuttuu

Kansallisessa vieraslajistrategiassa on luetteloitu Suomessa tavattavat tai tarkkailtavat haitalliset vieraslajit. Niiden maahantuontia ja levittämistä tulee välttää. Uuden EU:n vieraslajiasetuksen mukaisesti tullaan tarkemmin määrittelemään noin 50 vieraslajia, joiden kasvattaminen, levittäminen, maahantuonti ja myyminen kielletään.

Vaikka laji ei vieraslajilistoilta löytyisikään, on syytä noudattaa varovaisuutta kaikkien vierasperäisten eliölaajien kanssa:

- älä tuo maahan kasveja, hedelmiä, siemeniä, vihanneksia tai kukkia
- suosi puutarhoissa perinteisiä koristekasveja
- tarkkaile, etteivät kasvit karkaa puutarhasta luontoon
- käsittele puutarhajäte asianmukaisesti
- hävitä akvaario ja sen kasvit asianmukaisesti, älä kippaa niitä luonnonvesiin
- vahdi lemmikkejäsi, etteivät ne pääse karkaamaan
- ota huomioon lemmikkien ulkomailta tuonnin vaatimukset
- noudata Eviran määräyksiä maahantuotavien lemmikkien loislääkinnässä

Lisätietoa:

www.vieraslajit.fi

Kansallinen vieraslajistrategia:

<http://www.vieraslajit.fi/node/27>

EU:n vieraslajiasetus:

http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.317.01.0035.01.FIN

Eläinten tuonti:

<http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/tuonti+ja+vienti/>

Kasvien tuonti:

EU-sisämarkkinakauppa: <http://www.evira.fi/portal/fi/kasvit/myynti+ja+markkinointi/kasvit/>

Tuonti EU:n ulkopuolelta:

<http://www.evira.fi/portal/fi/kasvit/tuonti+ja+vienti/kasvit/tuonti+eu+n+ulkopuolelta/>

Maa- ja metsätalousministeriön yhteyteen perustettu Vieraslajiasioiden neuvottelukunta toimii kansallisena asiantuntijaelimenä vieraslajeja koskevissa kysymyksissä ja linjauksissa. Neuvottelukunnan tehtävät perustuvat valtioneuvoston 15.3.2012 tekemään periaatepäätökseen Kansallisesta vieraslajistrategiasta.

Vieraslajiasioiden neuvottelukunnan tärkeimpinä tehtävinä ovat vieraslajistrategian ja lainsäädännön toimeenpanon seuranta ja koordinointi. Neuvottelukunta seuraa vieraslajien levinneisyyttä ja haitallisuutta sekä torjuntatoimenpiteiden edistymistä. Lisäksi neuvottelukunta tekee ehdotuksia ja esityksiä tarvittavista toimenpiteistä ja riskinarvioinneista sekä ylläpitää vieraslajien luetteloita. http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/luonnonvarat_luonnon_monimuotoisuus_ymparisto/vieraslajit/neuvottelukunta.html